REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurĭ: In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXI.

„GAZETA“ iese în fiĕcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 259. Braşov, Joi 26 Noemvre (8 Decemvre). 1898.

Semne de destrămare.

Orĭ-ce s'ar ḑice despre ministrul-preşedinte Banffy, un lucru trebue sĕ-l recunóscă orĭ şi cine, anume, că protegiatul fişpan de odinióră, creatura lui Tisza Kalman, a avut de patru anĭ, de când conduce frênele guvernului, până acuma mare noroc. Acest noroc, ce l'a călăuzit dela Bistriţă şi Deşiŭ până la Peşta începe acuma sĕ-l părăséscă.

Cestiunea pactului economic a luat o întorsătură, pe care baronul Banffy n'a fost în stare sĕ-o prevadă. Dovadă declarările sale din dietă, carĭ l'au adus acum în situaţia, că vrênd sĕ se ţină la putere, trebue sĕ-şĭ calce cuvêntul. A promis sus şi tare, că nu va întreprinde nimic, nu se va învoi la nimic ce ar puté sĕ vină în conflict cu legea dualistă dela 1867 şi cu legea votată la începutul anului acestuia de cameră. Astăḑĭ însĕ lucrurile au ajuns acolo, încât guvernul Banffy nu se mai póte susţiné şi nu-şĭ póte împlini angajamentele luate faţă cu guvernul din Austria, decât numai abătêndu-se dela calea constituţională şi propunênd mĕsurĭ estraordinare înafară de legile existente.

Tocmai în momentul, când răzimat pe puternica sa majoritate, pe care bine scim, cu ce mijlóce şi-a format'o, ministrul-preşedinte Banffy se pregătea sĕ ia aceste mĕsurĭ estra-ordinare, se întêmplă casul sunsaţional al dimisiunii ministrului croat Josipovich, care a declarat franc, că el nu mai póte face parte din cabinetul ungar, décă acesta intenţionéză sĕ se abată dela calea constituţională şi sĕ creeze o stare înafară de lege.

Acésta a fost prima lovitură, ce a primit'o cabinetul Banffy în nisce împrejurărĭ atât de dificile şi critice, ca cele de aḑĭ, carĭ pot nasce cele mai marĭ complicaţiunĭ interióre.

Curênd însĕ, séu mai bine ḑis, aprópe în acelaşĭ timp a urmat a doua lovitură nu mai puţin simţitóre, ba mai simţitóre chiar, decât cea dintâiŭ. Preşedintele camerei Szilagyi, unul din stêlpii de până acum ai partidei guvernului şĭ-a dat şi el de-odată dimisiunea.

Motivul acestei demisiunĭ, se asigură, că provine tot din diferenţe principiare cu guvernul, căcĭ Szilagyi nu vré sĕ contribue şi el la inaugurarea unei guvernărĭ în afară de constituţiă. Cu alte cuvinte nu este învoit cu planul guvernului de-a cere imputernicire ca sĕ reguleze el de capul lui budgetul şi sĕ prelungéscă provisoric pactul după trebuinţă.

La pasul preşedintelui camerei s'a alăturat şi primul-vice-preşedinte al ei Ludovic Lang, care declarân du-se solidar cu Szilagyi, şi-a dat şi el dimisiunea.

Afacerea acestor demisiunĭ e fórte delicată şi constitue un pericul pentru înţelegerea în sînul partidei guvernului, mai ales, fiind mai mult ca probabil, că esemplu dat de Szilagyi şi Lang îl vor urma şi alţĭ membri ai partidei guvernului, carĭ cugetă mai independent asupra mersului lucrurilor.

Avem dér causă a vedé în aceste apariţiunĭ un semn, că norocul a început sĕ părăséscă pe actualul ministru-preşedinte.

Din Senatul român.

Interpelarea în cestiunea rentei scólelor române din Braşov, în şedinţa dela 23 Noemvre v. a. c.

D. Titu Maiorescu are cuvêntul, ca sĕ-şĭ desvólte interpelarea relativ la neplata rentei de 38.500 lei datorită bisericei Sf. Nicolae din Braşov.

Oratorul spune, că încă din sesiunea trecută d. senator Brabeţeanu a interpelat guvernul asupra neplăţei acestei rente datorite instituţiunilor din Braşov. D-sa constată, că nu 'i-s'a dat cuvêntul în sesiunea trecută, când a voit sĕ vorbéscă în acéstă cestiune. Atuncĭ d. senator C. Viişoreanu a spus, că nu mai póte cere cine-va cuvêntul, când Senatul s'a pronunţat pentru închiderea discuţiei.

Rĕu s'a făcut, căcĭ acum la deschiderea sesiunei reiau acéstă cestiune, şi décă ne lămuream atuncĭ, póte nu s'ar fi întêmplat atâtea lucrurĭ regretabile.

Declaraţia d-lui prim-ministru Dim. Sturdza, că nu dă nicĭ un ban, a făcut pe epitropia bisericei Sf. Nicolae sĕ mĕ însărcineze pe mine, pe d. V. Lascar şi C. Disescu, prin procură, ca sĕ dăm în judecată Statul român.

D. Maiorescu declară, că nu va amesteca în discuţia Senatului o cestiune pendentă la tribunal, şi va vorbi numai despre cestiunea, care e pur politică.

D. Maiorescu citesce o scrisóre a părintelui sĕu, datată din 12 Iulie 1860, din Braşov, în care se vorbesce de renta, care se dă bisericei Sf. Nicolae din Braşov, precum şi un rĕspuns al d-lui V. Boerescu. Continuând, oratorul ḑice, că va arăta şi o scrisóre a d-lui D. Sturdza din 1858, scrisóre, pe care d. Sturdza o póte recunósce, că e a d-sale.

D-sa spune apoi conţinutul hrisóvelor lui Aaron Vodă al Moldovei din 1594, care dă bisericei Sf. Nicolae un venit de 12.000 Astri, şi al lui Mihail Racoviţă, Voevod al Moldovei, din 1631, care scutesce viile de dărĭ. In Muntenia biserica acésta avea moşia Budiştenĭ, din judeţul Ilfov, în 1748, şi móra dela Cotrocenĭ. D. Maiorescu arată apoi o încheere a Divanului din 1790, care dă bisericei renta sa.

Oratorul urméză cu cetirea şi a altor documente şi scrisorĭ relative la ratele ce se plăteau bisericei Sf. Nicolae din Braşov. Venind la 1861, d-l Maiorescu arată, că toţĭ ómenii de bine din ţéră nu au stat un moment la îndoială de a da sumele de banĭ prevĕḑute prin hrisóve. Desvóltă apoi istoricul cum s'au prevĕḑut în tóte budgetele Statului român sumele necesare pentru plata rentei bisericei Sf. Nicolae din Braşov, până la 1866, când se da 36,000 lei.

Continuând, d-l Maiorescu spune, că la 25 Iulie 1868 s'a promulgat în „Monitorul Oficial“ legea votată de Cameră, când cu adoptarea la noi a monedei „lei noi“, aci se stabilesce, că se va da bisericei din Braşov 23,500 lei. Acésta era sub guvernul liberal, ministru-preşedinte fiind Nicolae Golescu, ér de finanţe d-l Gusti. La 1871, sub guvernul d-lui Lascar Catargiu, s'a adaogat la suma de 23,500 lei încă 13,481 lei.

Din iniţiativa Camerei conservatóre de atuncĭ, vine un proiect de lege, semnat între alţii de d-l general Manu şi de mine, prin care ceream sĕ se ridice suma acésta dela 13,481 la 15,000 lei.

D-l Maiorescu citesce mai multe pasagii din discuţiile Senatului din 1875 relativ la sumele care se dau bisericei Sf. Nicolae şi spune apoi, că în Ungaria s'au votat legĭ speciale pentru a se opri dările de subvenţiunĭ de către alte State în Statul ungar.

Dér aci nu e vorba de o subvenţiune, ci de o datorie, de o creanţă, obligaţie, care datéză cu mult înainte de disposiţia din 1875 şi legea din 1883 a statului ungar.

Sub tóte ministerele, de atuncĭ până acum câţĭ-va anĭ, s'a plătit acéstă alocaţie chiar sub ministerul d-lui I. C. Brătianu. S'a plătit şi fără nicĭ o dificultate, pentru-că acésta este o obligaţie. Am plătit întotdéuna acéstă alocaţie şi toţĭ miniştrii au plătit'o. Décă nu a-şĭ fi plătit'o, cred că aşĭ fi căḑut sub prescripţia legei responsabilităţei ministeriale. A plătit'o d-l Tache Ionescu, d-l Lascar, m'aţĭ prins şi pe mine, căcĭ şi eu am plătit'o. Şi aşa nu se póte nega, pentru-că e lege specială publicată în „Monitor“ şi nu se póte ascunde.

D-l Maiorescu citesce un articol din „Voinţa Naţională“ de acum 4 anĭ, relativ la creanţa de plată a sumelor către biserica din Braşov, articol în care conservatorii sunt acusaţĭ, că nu au dat sumele datorite bisericei din Braşov. Oratorul afirmă, că acéstă acusaţie nu este adevĕrată. Numai fostul ministru Orescu, un liberal şi ministru numai trei sĕptĕmânĭ, propune în 1876 suprimarea trimiterei sumelor şi suspendarea legei. Acesta e adevĕrul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Scrisorĭ din Italia.

Nenumitei prietine.

Raffael şi contimpuranii.

(Urmare).

Intre artiştii modernĭ sunt puţinĭ, carĭ au acea putere magică în penelul lor, încât sĕ te pótă răpi din lumea, în care trăescĭ şi sĕ te conducă în lumĭ de fantasie, de aceea ei décă vréu sĕ fiă naturalĭ, trebue sĕ arate lumea de tóte ḑilele aşa cum este ea — mai mult urîtă, decât frumósă.

Séu sĕ luăm „Inmormêntarea“ lui Caravaggio, una dintre cele mai naturaliste opurĭ ale acestui timp şi s'o asĕmănăm cu chipurile prerafaeliţilor, carĭ represintă inmormêntarea. Şi icĭ şi colo e o durere estremă în feţele celor ce iau cadavrul de pe cruce. La prerafaeliţĭ însĕ durerea acésta se manifestéză în schime şi gesturĭ desperate, une orĭ ridicule, la Caravaggio numai pe feţele muncite de durere. La prerafaeliţĭ toţĭ ţipă şi plâng, dincóce domnesce o tăcere apăsătóre, toţĭ sunt amuţiţĭ de durere. Mai naturale sunt icónele celor dintâiŭ, dér e cu mult, cu mult mai frumósă „Inmormêntare“ lui Caravaggio, pe care vĕḑênd'o o simţi mai adênc, şi mai multă milă şi stimă îţĭ inspiră acéstă madonă resignată, decât acea femeie desnădăjduită.

Chiar tendinţa acésta de a arăta în feţele omenescĭ în tóte situaţiunile abstractul firei lor, face ca Raffael şi contimpuranii sĕ nu pótă fi portretiştĭ adevĕraţĭ. Ei cércă sĕ represinte ideia şi acolo unde n'ar trebui decât formă, technică. Portretul papii Iulius II de Raffael, care trece de cel mai desĕvêrşit portret al măestrului, e frumos dér nu-i nicĭ pe departe atât de bun ca acelea ale unui Rubens, Sustermans şi Velasques.

Un singur portret de Raffael îmĭ place, şi acesta este portretul sĕu.

Raffael a trebuit sĕ fiă un bărbat fórte frumos, cu ochii şi pĕrul sĕu negru, cu nasul cel fin arcuit, care ese din faţa sa rasă mai mult la ivélă, cu bărbia sa scósă ceva înafară, tipic italienéscă. Dér când privescĭ acest portret idealisat, în care palórea obrazului contrastéză atât de frumos cu pletele cele buclate şi lungĭ de pĕr negru, ce rîuréză de sub bareta sa de catifea, când veḑĭ fruntea cea lată şi gâtul cel lung şi alb ca de lebedă şi mai ales când privescĭ la ochii sĕi cei marĭ cu căutătura lor naivă şi pierdută, atuncĭ simţĭ acea satisfacţie, pe care o ai când veḑĭ, că portretul artistului adorat corĕspunde séu chiar întrece imaginea, ce ţi ai făcut'o despre el.

Raffaelo Santi) da Urbino*, s'a născut la 1483 în Vinerea mare. Tatăl sĕu a fost pictorul Giovanni Santi, care descoperind de timpuriu talentul extra ordinar al fiului sĕu, îi dĕdù de mic copil o educaţie artistică. După mórtea tatălui sĕu, îi fù dascăl Perugino. Dér în curênd picturile ucenicului nu se mai pot distinge de ale măestrului, şi Raffael, nemulţămit cu viaţa cea neînsemnată artistică din Perugia, plécă în focarele artelor: Florenţa şi Roma. Aicĭ se emancipéză tot mai mult de sub influenţele pictorilor cu renume de pe atuncĭ, şi originalitatea sa incepe sĕ-şĭ taie drumul propriu, un drum larg şi admirabil Dela Fra Bartolomeo învĕţase el gruparea în tablourĭ şi o duce până la desĕvêrşire. Cine a vĕḑut schiţele lui Raffael, păstrate în Florenţa, a observat de bună sémă câtă silinţă şĭ-a dat măestrul de a aduce aprópe tóte tablourile sale mai micĭ în forma estetică de triunghiŭ: Madona e la mijloc, copiii Christos şi Ioan de două părţĭ („Madona cu stigliţul“) şi mai evident în „Madona sixtină“ între cei doi sfinţĭ.

Cele dintâiŭ tablourĭ ale sale stîrnesc deja admiraţia tuturor, şi auḑêndu-i de veste, îl chiamă papa Iulius II şi pe el în Vatican, unde stanzele papii sĕ împodobiau cu fresce. Deşi cel mai tînĕr între pictorii de acolo, opurile lui plac mai mult papii, aşa că pictorĭ vechĭ şi cu renume trebue sĕ predea locul lor junelui măestru. Faima sa străbate în tótă lumea. Dürrer ii trimite, în schimbul unui desemn, colecţia întrégă a „Werk“-ului sĕu; Franţ I îl chiamă ca pictor de curte. Dér el preferă cerul al-

*) Numirea Sanzio, pe care i-o dau mulţĭ, nu-i corectă.

D-l T. Maiorescu cetesce apoi rĕspunsul d-lui Sturdza la interpelarea d-lui Brabeţeanu în aceeaşĭ cestie, unde primul ministru actual declară, că „n'a dat nicĭ o para şcólelor din Braşov".

Şi mai spune, că se înrĕutăţea situaţiunea şi de aceea n'a dat renta. Dér a cui posiţie se înrĕutăţea? A şcólelor şi bisericilor? Nu! Un ministru român nu trebue sĕ arate care'i situaţiunea şcólelor din Braşov guvernului maghiar.

Décă mai esistă viitor în ţéra asta, se va vedé în viitor ce calamitate a fost guvernul acesta pentru ţéră. Sĕ vedem o majoritate liberală în Senat şi Cameră, că nu mai recunósce plata acelei rente şcólelor din Braşov!

Respectul legilor este programul partidului liberal şi când d-ta vii sĕ rĕspundĭ că nu dai nicĭ un ban, este acésta o îndrumare spre respectul legilor?

N'aşĭ dori ca actualul preşedinte sĕ fie dat vr'o dată în judecată, în virtutea legei făcute de liberalĭ. Făţişa opositie a guvernului liberal, că nu plătesce renta, recunoscută prin lege, şi tăcerea Senatului în acéstă cestiune, este o tristeţă pentru ţéră. Şi cei ce vor veni la guvern după acéstă nefericită formaţie, vor trebui sĕ dea renta şcólelor din Braşov. (Aplause.)

Ministrul-preşedinte D. A. Sturdza în rĕspunsul sĕu face istoricul tuturor atacurilor îndreptate de către opositiă în contra d-sale în cestiunea şcólelor din Braşov, silindu-se a dovedi, că n'au fost întemeiate. După acésta cetesce trei documente oficiale I) O notă a d-sale ca preşedinte al consiliului adresată ministrului plenipotenţiar al Austro-Ungariei din 10 (22) Iulie 1898, în care îi cere acestui din urmă deslușirĭ cu privire la caracterul şi autenticitatea cunoscutelor acte sosite dela Peşta la Metropolia din Sibiiu în afacerea şcólelor din Braşov si cetite de d-l Tache Ionescu în camera română. II) Adresa d-lui baron de Aehrenthal către primul ministru-Sturdza din 7 (19) Septemvre 1898, în care se spune, că din cele două acte, întâiul e oficial şi semnat de ministrul Wlassics, ér doilea act nu a fost semnat nicĭ de d-l Wlassics, nicĭ de un alt membru al guvernului unguresc. III) Adresa d-lui de Aehrenthal în 18 (30) Septemvre 1898, în care se spune între altele, că d-l Sturdza a fost rugat de ambasador, ca în interesul bunelor relaţiunĭ între Austro-Ungaria şi România sĕ binevoéscă a da ordin spre a se interdice trimiterea mai departe de subvenţiunĭ de stat bisericelor şi şcólelor de aicĭ, ceea-ce este interdis prin legea ungurésca dela 1883.

Se spune apoi în acéstă adresă, că d-l Sturdza a procedat leal, dér a făcut atent, că sumele trimise şcolilor române din Braşov n'au caracterul unei subvenţiunĭ de stat, ci numai a unei rente şi a esprimat speranţa, că guvernul unguresc va consimţi, ca scolile din Braşov sĕ pótă primi şi în viitor suma, care ca rentă figuréză de anĭ de dile în budgetul român. D-l Aehrenthal dice, că a comunicat acestea guvernului ungar şi că acesta se ocupă de cestiune, însĕ cercetările sale nu s'au terminat încă.

Pe basa acestor documente d-l Sturdza espune, că nu s'au dat banii scólelor pentru-că erau ameninţate cu închidere din causa legii ungurescĭ dela 1883. „Greutatea este", dise d-sa, „că guvernul maghiar se opune şi noi nu voim sĕ provocăm închiderea scólelor, dând „subvenţia". Faptul, că în trecut s'a putut da „subvenţia", nu este un argument. Adĭ situaţia s'a schimbat cu totul". După vorbirea d-lui prim-ministru, la care vom reveni mai pe larg, Senatul primesce o moţiune, prin care apróbă esplicaţiunile primului-ministru şi trece la ordinea dilei.

Dimisiunea ministrului croat.

Prima spărtură în cabinetul lui Banffy s'a întêmplat. Ministrul croat Emeric *Iosipovich*, — care dela 1884 şi până adĭ a fost ministru croat sub guvernele lui Tisza, Szapary, Wekerle şi acum sub Banffy — *şi-a dat dimisiunea.*

Motivul, ce l'a îndemnat pe *Iosipovich* sĕ-şĭ dea dimisiunea, l'a descoperit înaintea corespondentului unei foi ungurescĭ, căruia i-a declarat: „La cas, décă până la 1 Ian. *vor întreveni stărĭ afară de lege*, eu n'aşĭ mai puté face parte din guvernul unguresc".

Dimisiunea lui *Josipovich* o confirmă şi oficiósa *„Bud. Tud."* Scirea despre acéstă dimisiune a produs sensaţie în clubul liberal. Factorii conducĕtorĭ din acest club sunt de credinţă, că Josipovich nu a făcut dela sine acest pas, ci mai bucuros vĕd în acésta dimisiune mâna lungă a Banului croat *Khuen-Hedervary.* Alţii merg şi mai departe în combinaţiunile lor. Ei se tem, că e o intrigă ţesută din Austria cu scop de a slăbi posiţiunea lui Banffy şi a Ungariei.

Retragerea ministrului croat din sînul guvernului unguresc dă de gândit şi în alte privinţe politicianilor maghiarĭ cu sentimente mai independente. Provocarea la *„stărĭ afară de lege"* 'i face cu drept cuvênt sĕ bănuéscă, că Banffy are planurĭ reservate şi ascunse, şi că prin urmare dimisiunea baséză eminamente pe o divergenţă principiară între el şi căpetenia guvernului.

„Budapesti Hirlap" vorbind în fruntea numĕrului ce am primit'o adĭ despre dimisiunea ministrului croat, dice, că Josipovich era aderentul pactului ungaro-croat. Ce-o se va alege din acest pact — se întrĕbă— décă constituţia maghiară îşĭ pierde puterea, décă garanţele legale vor fi sfăşiate? „Rĕspunsul la aceste întrebărĭ trebue sĕ-l căutăm în raporturile croate. Ne iubesc ei óre acolo? Nu! Ce-i légă pe ei (Croaţi) de noi? Pactul constituţional! Opositia croată, îndată-ce se va proclama starea ex lex, se va folosi de acésta, ca sĕ rupă pactul ce unesce celę două ţĕrĭ. Cause séu pretexte pot afla destule în stările ilegale, séu ca sĕ refuse dările, séu chiar ca şi *Croaţia sĕ dispună independent* şi sĕ *îmbie pe Austria c'un pact deosebit, pe Cehi şi pe Slavii de Sud cu federalismul* şi pe armată cu manifestaţiunĭ negre-galbene. Prilegiul acesta este atât de ispititor, şi inimicii noştri din Austria ar primi cu bucurie atât de mare alianţa opositiunei croate".

Firesce, că consideraţiunile acestea politice dau un viu nutriment speranţelor opositiunei maghiare în lupta ei contra lui Banffy. Organul kossuthistilor, *„Egyetértés"*, mulţămesce lui Josipovich pentru fapta sa, prin care a arătat, că e vrednic de stima şi încrederea ce i au manifestat'o partidele din opositie, ér acum îi datoresc mulţămită, pentru-că dă lecţiunĭ lui Banffy cum trebue sĕ respecte constituţia.

„Alkotmány" dice, că prin dimisiunea lui Josipovich s'a pornit curentul de lavină, şi politica pe care a urmat'o Banffy de trei anĭ incóce, începe a şĭ da rodurile.

Casul cu dimisiunea ministrului croat, va avé încă grave urmărĭ pentru atot-puternicul Banffy. Acésta cel puţin ni-o profeţesc tóte foile ce am primit adĭ.

*

„Pester Lloyd", vorbind de *dimisiunea ministrului pentru Croaţia, Josipovich*, scrie între altele: „Acest onorat membru al guvernului ungar a simţit neapărata trebuinţă de a lua în scut constituţia ungară în contra atentatelor acelui guvern ungar, căruia îi aparţine de mulţĭ anĭ, şi a celei marĭ partide liberale, căreia asemenea îi aparţine de mulţĭ anĭ şi prin urmare pe calea adeseorĭ călcată de bărbaţii de stat a unui interview sĕ protezteze înainte în contra unei stărĭ eventuale *ex lex* (în afară de lege), pentru-ca astfel sĕ dea cea mai mare accentuare acţiunei sale plănuite pentru salvarea constituţiei.

Lucru ciudat însĕ, ministrul-preşedinte pare a fi luat fantasiile, nisuinţele şi vorbele d-lui de Josipovich mai în serios, decât au meritat şi l'a învitat tot aşa de politicos, cât şi de energic de „a trage consecenţele" — şi d-l Josipovich a trebuit, firesce, sĕ le tragă. Aşa de rĕu e rĕsplătit în acéstă lume pĕcătósă un ministru croat, décă vré sĕ salveze Ungaria..."

Acéstă espectorare ironică a lui „P. Lloyd" dovedesce amărăciunea, ce o simte organul guvernului pentru încurcătura, ce i-a causat'o ministrul croat cabinetului Banffy şi partidei dela putere prin atitudinea sa. După „P. Lloyd" însuşĭ Banffy ar fi constrîns pe ministrul croat, pe d-l Josipovich, de a se retrage în urma declarărilor ce le-a făcut unui colaborator al lui „Magyarország".

Fiind că tocmai erĭ s'a întrunit dieta croată, „P. Lloyd" mai prevede, că opositiunea croată va căuta sĕ esploateze şi sĕ fructifice în folosul ei casul de demisiune a lui Josipovich. Dér speréză, că fiind introdusă clotura în regulamentul dietei croato slavone, preşedintele are putere destulă discreţionară spre a putea împedeca scandalurile şi încercările de obstrucţiune ale opositiei croate.

Noul provisoriu.

Din *Viena* se anunţă, că nu póte fi vorba, ca în decursul acestui an pactul vamal şi comercial sĕ trécă prin parlament. Guvernul austriac crede, că până la 10 Decemvre, cel mult până la 20, comisiunile vor isprăvi cu pactul şi în anul viitor *pâna la finea lui Iunie*, parlamentul îl va primi.

Din causa acésta, dice scirea vienesă, este absolut necesar de un *provisoriu technic de 6 lunĭ*, la care cele două guverne s'au învoit deja. Proiectele despre acest provisoriu vor fi înaintate celor două parlamente în sĕptĕmâna viitóre, e posibil însĕ, că şi în 9 Dec. n., după-cum s'a proiectat la început. Bar. *Banffy* sĕ se pronunţe despre acésta în conferenţa de erĭ a clubului liberal. Nu cunóscem încă declaraţiunile ministrului-preşedinte.

Afară de provisoriu pentru pact, vor fi înaintate parlamentelor şi proiecte de provisoriu pentru cuotă din pricină, că şi anul viitor monarchul trebue sĕ decidă asupra cuotei, şi fiind-că acésta se întêmplă acum a doua-óră, trebue ca corónei sĕ i-se dea o basă óre-care pentru acésta.

Este însĕ mai mult ca sigur, că guvernele n'au nicĭ un prospect de-a li-se primi proiectele de provisoriu în decursul acestui an, fiind-că în 17, cel mult în 20 Decemvre parlamentul austriac va fi amânat, ér în cât privesce pe cel ungar, aicĭ opositiunea face tot posibilul ca lui Banffy sĕ nu i reuşéscă nimic, deşi guvernul este firm decis a impune voinţa majorităţii sale. Spre scopul acesta el a făcut apel la membrii partidei sĕ alerge cu toţii la Peşta şi sĕ nu părăséscă capitala, deóre-ce o aştéptă lupte marĭ.

Deputatul Ciocan huiduit de către ai sĕi. Scim, că din graţia lui Banffy, deputatul mameluc Ioan Ciocan a ajuns sĕ fiă numit prefesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta. Numirea lui s'a făcut înainte cu câte-va lunĭ, dér postul nu şi-l'a ocupat până acum. Abia alaltăerĭ decanul universităţii, Fröhlich, l'a presentat elevilor universitarĭ, cu care ocasiune Ciocan a scos din buzunar o cólă de hârtie, de pe care şi-a cetit vorbirea, mulţumind monarchului pentru-că l'a întărit în acest post. Vorbirea însĕ, după cum spun foile din Budapesta, a fost cetită într'o limbă ungurésca fórte greşită şi pocită, deóre-ce Ciocan nu scie bine limba maghiară. După-ce decanul s'a depărtat, Ciocan a început sĕ prelégă în *limba „valahă"*.

---

bastru şi veţnicul verde al Italiei, viaţa artistică din Roma şi Florenţa şi palatul sĕu din Borgo, unde trăesce lunĭ de miere cu logodnica sa Fornarina.

Cunosceam numai madonele din Viena şi Berlin şi „Logodna Mariei" din Milano de Raffael, şi mi-a fost destul, ca sĕ încep sĕ înţeleg, ce va sĕ dică cuvêntul geniu. Aceste puţine chipurĭ născuseră în mine dorul neînfrânt sĕ vĕd şi celelalte chipurĭ ale lui. Mai ales eram curios sĕ vĕd logiile, arazzi şi în primul rênd stanţele din Vatican. Voiam sĕ vĕd, décă voiŭ regăsi şi în chipurile sale cu motive lumescĭ şi simbolice, pe acelaşĭ Raffael, măestru al colorilor, al grupării şi al invenţiunii, pe cel ce a împărţit mai din belşug frumosul între ómenĭ.

Am mers, am vĕdut şi — am fost în vins!

Sĕ ai fantasia unui Peer Gynt şi nu îţĭ poţĭ imagina ceva mai frumos.

Cine nu crede în Atotputernicie, mérgă în Vatican şi privéscă picturile lui Raffael!

Stai uimit pe loc şi nu sci ce sĕ admirĭ: invenţiunea motivelor celor cutezate, séu esecutarea lor. Dintre câte-va fresce, două represintă minunĭ. Dér minunile nu le sĕvêrşesc papii, când rugându-se opresc focul în Borgo şi alungă pe Attila dela porţile Romei, ci Raffael însu-şĭ, căcĭ în unul şi acelaşĭ tablou nu vedĭ numai casă lângă casă ardênd, Hun lângă Hun venind în góna calului, ci vedĭ *după olaltă* ardênd şi strîngêndu se cai goniţĭ în fuga mare şi tot pe aceiaşĭ cai muşcând nerăbdătorĭ zăbalele ce îi opresc în fugă.

Dér la ce cuvinte aruncate înzadar?! Tablourile acelea trebuesc vĕdute şi în faţa lor sĕ presupui geniul ce transpiră din ele; orĭ-ce observare spusă tare, e o profanare a lor.

Şi astfel geniul lui Raffael l'a făcut sĕ rĕmână pe veţĭ cel mai mare pictor al omenimei.

Geniul — şi încă ceva.

Norocul!

El a întrunit în sine cele 3 condiţii despre carĭ pictorul din „Veţnicul masculin" al lui Sudermann dice, că sunt cele trei cerinţe capitale, pentru-ca sĕ ajungĭ artist cu renume: 1) sĕ ai noroc, 2) sĕ ai érăşĭ noroc şi 3) sĕ ai mult noroc!

Până când alţĭ pictorĭ de talent au trăit în miserie, nefiind cunoscuţĭ, decât dór după mórte, pe când spre pildă *dal Colle* (1490—1540) a avut singurul defect, că l'a chemat şi pe el Raffael, Santi a fost totdéuna copilul favorit al Fortunei: crescut bine, frumos şi de spirit, aşa că le plăcea tuturor de el, recunoscut dela început şi încărcat cu lucrărĭ însemnate, aşa că nu ducea nicĭ-odată lipsa banului.

Unii susţin, că o viaţă desfrânată, alţii că absorbirea lucrului celui mult l'ar fi omorît atât de timpuriu. Orĭ-cum va fi însĕ, cel mai mare noroc pentru renumele lui Raffael a fost acela, că în Vinerea mare a anului 1520, chiar în diua când împlinise 37 de anĭ, a închis ochii pe veţĭ, înainte ce bĕtrâneţele şi activitatea estraordinară au putut sĕ-i absórbă puterile şi sĕ-l silescă, ca pe cei mai mulţĭ, sĕ producă opurĭ slabe.

Mormêntul lui e în Pantheon, sub bolta celei mai frumóse cupole din câte s'au zidit vre-odată. In mijlocul cupolei e o deschidătură, prin care acelaşĭ cer albastru, pe care îl iubia el atât de mult, străjuesce acum după mórte-i locul sĕu de odichnă. Pe simplul sarcofag o statuă a Madonei, lucrată de Lorenzetto. Despre ea spun Italienii, că e făcĕtóre de minunĭ. E, ca şi când Maica Preacurată, din mulţumire şi-ar vărsa mana fericitóre asupra acelor, din a căror sîn a eşit cel ce a sciut s'o preamărésca atât de minunat. La o parte e busta pictorului şi sub ea e gravat, ca epitaf, următorul distich frumos:

Ille hic est Raphael, timuit quo sospite [vinci.
Rerum magna parens, et moriente mori*).

(Va urma).

*) „Acesta aicĭ e Raffael, despre care sĕ temea, până era întreg, marea mamă a lucrurilor natura), că va fi învinsă, şi acuma când el e mort, că va muri şi ea".

Imprejurarea acésta a scos din sărite pe studenții maghiarĭ, carĭ erau de față. Rênd pe rênd ei au început sĕ părăséscă sala și, eșind, au împărtășit colegilor lor, carĭ așteptau afară, „scandalosul cas“, care, după spusele lui „Egyetértés“, a produs mare rĕsvrĕtire între universitarii „patrioțĭ“. Indată începură a se audi tot felul de strigăte și înjurăturĭ și spiritele au devenit atât de iritate, încât e fórte probabil, că vor isbucni *nouĕ turburărĭ între universitarĭ*.

O altă fóiă ungurésca scrie următórele despre Ciocan: „Ioan Ciocan, profesor cualificat din istoriă și geografiă, fostul director al gimnasiului valah dela Năsĕud, deputat dietal năsĕudean, a devenit în urmă profesor universitar de limba și literatura română în Budapesta, față cu un concurent ca Moldovan Gergely, profesor de limba și literatura română în Clușiŭ. Ioan Ciocan nicĭ-odată în viața lui n'a scris nicĭ măcar un șir în materia literară și de odată a devenit profesor public ordinar. Nu scie, afară de limba română, nicĭ o altă limbă, deși dela un profesor universitar de limba română se recere sĕ scie, pe lângă limbile slave, și nouele limbĭ latine. Unguresce vorbesce numai rupênd limba și astfel *numirea lui este și o sfruntare a legei*, deórece limba de învĕțămênt la universitate e limba maghiară, ér el e *silit sĕ prelégă românesce*“.

Étă, cum a ajuns d-l Ciocan sĕ fiă ocărît și huiduit chiar de către aceia, a căror grațiă și mulțumire s'a nisuit întotdéuna a-o căuta! Ce mai sci, décă adĭmâne nu-l vom vedé încă și bătut cu ouĕ clocite, căcĭ cam aci țintesc prevestirile foilor unguresci.

Espulsarea supușilor austriacĭ din Germania.

Foile oficióse germane se ocupă încă și acum cu rĕspunsul, ce l'a dat dilele trecute contele Thun la cele douĕ interpelații în cestiunea espulsării supușilor austriacĭ din Germania.

Diare ca „Nordd. Allg. Ztg.“ și „Hamburger Nachrichten“ constată pe urma acestui rĕspuns, că raporturile Austro-Ungariei față de Germania nu sunt încă pe deplin clarificate și n'ar produce de loc mirare, décă din acésta s'ar ivi neînțelegerĭ. Tot în cestiunea acésta lui „*Berliner Tageblatt*“ i-se comunică din Viena următórele:

Este ciudat, că declarațiunile contelui Thun au produs o surprindere atât de mare la Berlin. Oficiul austro-ungar de esterne, în raporturile sale despre espulsările din Prusia, s'a provocat totdéuna la aceea, că va fi silit a lua contra-mĕsurĭ, în cas că espulsările s'ar repeta. Contele Thun, înainte de ce ar fi dat rĕspunsul sĕu în parlament, probabil că s'a ințeles cu contele *Goluchowsky*. Ministeriul de esterne din Viena a credut de o datorie a sa, ca în cestiunea acésta sĕ se alăture la părerea contelui Thun, căcĭ el a pornit din principiul, că espulsările aparțin mĕsurilor de domeniu administrativ, carĭ n'au nimic de a face nicĭ cu politica, nicĭ cu alianța austro-germană. Oficiul de esterne s'a alăturat cu atât mai vêrtos la părerea contelui Thun, deórece chiar și guvernul german desaprobă espulsările din Prusia și *Hohenlohe* a și asigurat despre acésta pe ministeriul de esterne vienes. Espulsații sunt în mare parte Germanĭ, Maghiarĭ și Jidanĭ galițienĭ, carĭ vorbesc nemțesce; ei se consideră tot așa de puțin Polonĭ, cât de puțin sunt considerațĭ de atare de însușĭ poporul polon. Espulsații sunt mai ales comercianțĭ și industriașĭ carĭ în mod pacînic își vedeau de ocupațiunea lor și peste tot nu se ocupă cu politica; ei sunt părințĭ de familie, carĭ de decĭ de anĭ au trăit în Prusia. Sunt între ei ofițerĭ în reservă austro-ungarĭ, carĭ au fost primițĭ în cercurile cele mai bune ale societății. Posițiunea guvernului de esterne austro-ungar este fórte dificilă. Cehii și Polonii îi influințéză atitudinea și îngreunéză apĕrarea alianței cu Germania, care de toțĭ factorii austro-ungarĭ este considerată, ca basa politicei lor.

SCIRILE DILEI.

— 25 Noemvre v.

Jubileul de 30 de anĭ al legii învĕțămêntului poporal. In 5 Decemvre n. s'au împlinit 30 de anĭ de când a fost sancționat articulul de lege XXXVIII din 1868. Pe atuncĭ numĕrul școlelor în Ungaria era mult mai neînsemnat decât astădĭ. In 1870 de pildă, numĕrul școlelor era de 12,000, astădĭ numĕrul lor trece peste 17,000; învĕțătorĭ erau 14,000, astădĭ sunt peste 27,000. Numĕrul celor ce sciau scrie și ceti era la 1870 25% din peporațiune, adĭ este 42% din poporațiune — va sĕ dică vor trebui sĕ mai trécă încă vre-o 30 de anĭ, pentru-ca sciutorii de carte sĕ ajungă la cifra, la care a ajuns poporațiunea statelor înaintate din apusul Europei. Pe urma legii învĕțămêntului poporal dela 1868 s'au adus de 30 de anĭ încóce tot felul de legĭ și ordinațiunĭ draconice de maghiarisare. Astfel la 1879 s'a întrodus limba maghiară, ca studiu obligat, în școlele poporale, ér la 1891 „kisdedov“-urile, tot ca mijlóce de a atinge ținta legii dela 1868. S'a adus apoi la 1893 legea despre salarisarea învĕțătorilor, care a aruncat o grea sarcină pe spinarea poporului nostru, care singur își susține școlele sale confesionale.

Dimisia lui Szilágyi. Desideriu *Szilágyi*, fost și ministru de justiție, este președintele camerei unguresci dela 1895 încóce. De când în dieta ungară bântue obstrucțiunea oposiției, Szilágyi mereu a fost bănuit, că face hatârul oposiției obstrucționiste și că aplică din cuvênt în cuvênt litera regulamentului pentru desbaterĭ, în contra majorității guvernamentale. De curênd o fóie din Berlin a constatat acésta, presentând lucrul ca un conflict între Banffy și Szilágyi. Indată după acésta a început sĕ se vorbéscă în pressa maghiară despre o neînțelegere acută între cei doi bărbațĭ maghiarĭ dela conducere, care nu póte sĕ ducă, decât la o rupere definitivă între ei. Părerile acestea au fost basate, căcĭ o telegramă mai nouă din Peșta anunță, că Szilagyi a declarat erĭ următórele, eșind din biroul sĕu parlamentar: „*Mâne diminéță îmĭ voiŭ da dimisia. Mi-s'a urît de atâta comedie.* Adĭ presidez numai pentru-că nu i aicĭ un vice-președinte“.

Efectele legilor politice bisericescĭ. Directorul Oficiului Statistic central din Budapesta, Iosif *Jekelfalussy*, a făcut în ședința secției a doua a academiei scientifice maghiare ținută alaltăerĭ, o dare de sémă interesantă asupra efectelor ce le-au avut legile politice bisericescĭ dela întroducerea lor și până adĭ. Jekelfalussy și-a dat tóte silințele a dovedi, că legile politice bisericescĭ n'ar fi fost păgubitóre pentru confesiunile diferite din țéră; dimpotrivă, pe urma lor casurile de divorț ar fi scărit, neconfesionaliștii nu s'au înmulțit. Incheierea casurilor de căsĕtorii și pe cale bisericéscă au scărit, după Jekelfalussy, mai ales în ținuturile unde Maghiarii abia sunt representațĭ. La Jidanĭ numai 65·1% au încheiat căsĕtorii și pe cale bisericéscă. Legile politice bisericescĭ au făcut posibile căsĕtoriile între jidanĭ și creștinĭ. S'au încheiat dela 1895 până adĭ 1157 căsĕtorii între creștinĭ și jidanĭ.

Ministru unguresc pe lângă persóna Majestății Sale — după cum anunță „Pol. Ért.“ — va fi contele Emanuil *Szechenyi*, care numai de curênd a fost numit secretar de stat.

Necrolog. Astădĭ diminéță a încetat din viață *Maria Săcăreanu* născ. *Nica*, presidenta de odinióră a Reuniunei femeilor române din Brașov, una din matrónele nóstre cu sentimente nobile, care s'a bucurat de stima și simpatia generală. Adresăm fiicei rĕposatei, fratelui sĕu d-lui Teodor Nica și întregei familii sincerele nóstre condolențe!

„Kossuth-nota“ în 2 Decemvre la Eperjes. Din *Eperjes* se anunță, că publicul orașului este viu agitat de un incident întêmplat acolo, cu ocasia jubileului împĕrătesc. Când musica militară, însoțită de ofițerĭ, trecù pe dinaintea colegiului, „joghalgatăii“ ungurĭ cântară într'una din salele colegiului, cu ferestrile deschise, „Kossuth-nota“ și alte cântece revoluționare. Comandantul pieței a făcut raport fișpanului și la rugarea acestuia decanul Academiei de drept puse pe tapet incidentul în adunarea reuniunei studenților academicĭ. Corpul ofițeresc din Eperjes însĕ n'a rĕmas satisfăcut cu regretele esprimate în acea adunare asupra demonstrațiunei, și toțĭ au decis, că vor repăși din „Clubul Szechenyi“ al cărui secretar este însușĭ decanul Academiei. Intr'aceea musicei militare 'i-s'a interdis a mai cânta în numitul club.

Foc. In Vălcele (Elöpatak) a isbucnit sĕptĕmâna trecută un foc, care a prefăcut în cenușă faimosul restaurant „*Mora*“, unde se întêmplase astă vară atentatul contra portretului regelui Carol. Restaurantul a fost proprietatea contelui maghiar I. Nemes. El a ars până în temelii, împreună cu tot ce era înăintru. De-asemenea a fost prefăcută în cenușă și casa lui Miko, unde se închiriau odăi óspeților dela băi.

Vagon în flăcărĭ. Un incident fórte neplăcut i-a surprins dilele acestea pe călĕtorii trenului accelerat Timișóra-Budapeșta. In apropiere de Czegléd un vagon de classa II. a luat flacărĭ, probabil, că din frecarea prea mare a osiilor. Flăcările cuprinseră deja vagonul când pasagerii, carĭ se aflau în el, luară de veste și au dat semnalul de pericul prin aparatul vagonului. Dér în zadar, locomotiva își făcea cursa fără genă. Flăcările ajungeau deja până la fĕrestrii și fumul înecător produs și care pĕtrunse în vagon, amenința cu peire pe pasagerĭ. Intr'aceea trenul ajunse la Czegléd, unde vagonul a fost descopciat și pasagerii au scăpat astfel de o mare nenorocire.

Sĕrbare în America. Se fac marĭ pregătirĭ în America pentru a se serba împlinirea a o sută de anĭ dela mórtea lui George Washington. E vorba, ca sĕ se invite la aceste serbărĭ și prințul de Walles, moștenitorul engles. Președintele Mac-Kinley s'a bucurat de ideia acésta și a dis, că va găzdui pe înălțimea sa în casa albă, unde a mai locuit odată, când a fost în America.

Concert. Duminecă în 11 Decemvre n. musica orășenéscă, sub conducerea d-lui Brandner, va da la mese întinse un concert în sala Redutei orășenescĭ. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea 30 cr.

O propunere pentru disolvarea dietei. Cu prilejul ultimei Congregațiunĭ estra-ordinare a comitatului Caraș-Severin, ce s'a ținut în *Lugoș*, în care a fost vorba despre obstrucțiunea oposiției din dietă, membrul român d-l Coriolan *Brediceanu* a combătut propunerea oficiósă de a-se esprima printr'o adresă desaprobarea obstrucțiunei și a făcut din parte-i o propunere importantă. In sensul acestei propunerĭ, comitatul *nu la dietă*, ci *la Majestatea Sa* sĕ înainteze o adresă, prin care congregațiunea sĕ céră următórele:

„*Sĕ disolve dieta*; *sĕ destitue guvernul*; sĕ dea conducerea țĕrii unor *patrioțĭ adevĕrațĭ* și harnicĭ, carĭ sciu și voesc a fi cu *egală considerare* la drepturile tuturor iubitelor popóre ale Majestății Sale, bărbați carĭ sciu și voesc a susține legile și a croi legĭ pentru garantarea alegerilor libere, precum și a *tuturor libertăților constituționale*“.

Propunerea acésta, care-șĭ face acum drumul și prin pressa maghiară, a fost respinsă de către majoritatea slugarnică a Congregației.

Oficiósa „*Bud. Tud*“. publicând propunerea, o însoțesce cu un comentar în care dice, că ea „este mult mai logică decât cea a oposiției din dietă, fiind-că cere totodată și *disolvarea dietei*, probabil pentru-ca partidei naționale române, care a stat până acum în pasivitate, sĕ i-se dea ocasiune de-a *păși în activitate*“...

Amnestia privitóre la armată.

In legătură cu ordinul circular al ministrului comun de rĕsboiŭ, ce l'am publicat în numĕrul de erĭ, dăm loc astădĭ decisiunilor prea înalte luate la propunerea ministrului de honvedĭ și a ministrului unguresc de justiție privitor la cei fugițĭ de asentare și la persónele din armata teritorială (honvedime).

Prin prea înalta decisiune cu data Gödöllö 29 Nov. 1898. Majestatea Sa, la propunerea miniștrilor de honvedĭ și de justiție, a dispus prea grațios cu diua de 2 Decemvre 1898:

Tuturor persónelor din țĕrile corónei ungare, carĭ de present se află arestațĭ pentru *fuga de asentare*, séu cărora din causa acésta li-s'au prelungit numai serviciul obligator, li-se iartă pedépsa restantă și prelungirea serviciului obligator — décă nu sunt sub pedépsă, séu nu sunt urmărițĭ pe cale penală judecătorésca și pentru un alt delict — acelor persóne, carĭ sunt în cercetare pentru fuga de asentare, orĭ sunt urmărite judecătoresce séu au sĕ se aștepte până acuma din causa acésta la o urmărire judecătorésca penală, séu numai la prelungirea serviciului lor obligator — întru cât nu sunt sub pedépsă séu urmărițĭ judecătoresce pentru vre-un alt delict — li-se iartă investigația ulterióră și pedépsa, orĭ prelungirea serviciului obligator, la care au sĕ se aștepte — celor urmărițĭ judecătoresce și acelora, carĭ au sĕ se aștepte la o urmărire judecătorésca penală, sub condițiunea, ca în timp de un an după publicarea amnestiei sĕ se supună asentării, la care sunt încă obligațĭ, precum și eventualului obligămênt de serviciu legal.

*

Cu aceeașĭ decisiune prea înaltă Majestatea Sa ces. și reg. apostolică a dat cu diua de 2 Decemvre 1898 amnestie și persónelor din *armata teritorială (honvedime) din țĕrile corónei ungare tocmai în aceleașĭ condițiunĭ*, în care s'a dat acéstă amnestiă în armata comună persónelor, carĭ sunt pedepsite séu urmărite pentru neascultarea unui ordin de conchemare la esercițiul de arme, respective pentru deserțiune, prin neascultarea unui astfel de ordin.

ULTIME SCIRĬ.

Budapașta, 6 Decemvre. Presidentul camerei deputaților, Desideriu *Szilágyi*, șĭ-a dat dimisia din acest post. Lui i s'a alăturat și vice-presidentul Lang.

Budapesta, 7 Decemvre. In conferența de aséră a partidei liberale Tisza Calman a presentat un proiect de lege, care cere sĕ se dea împuternicire guvernului de a conduce la cas de lipsă până la finea anului 1899 budgetul de stat și de a susține un provisoriu al pactului până la aceeașĭ dată. Banffy a declarat, că cabinetul nu pórtă vină pentru situația de adĭ, că primesce propunerea lui Tisza. Până va avé increderea majorității, va sta la postul sĕu. Proiectul de lege a fost apoi semnat de peste 200 de deputațĭ.

Viena, 6 Decemvre. Aicĭ au produs mare sensație scirile venite din Budapeșta. Părerea generală este, că căderea lui Banffy este în ajun de a se întêmpla

Berlin, 6 Decemvre. Impĕratul Wilhelm a deschis astădĭ prin mesagiu adunarea imperială. Mesagiul constată bunele raporturĭ ale Germaniei cu tóte puterile. Mesagiul salută cu bucurie inițiativa Țarului Nicolae pentru desarmare.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Decemvre 1898.

Renta ung. de aur 4%	120.10
Renta de coróne ung. 4%	97.65
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	119.70
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	95.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	—.—
Impr. ung. cu premii	158.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	101.20
Renta de hârtie austr.	101.15
Renta de aur austr.	120.10
Losurĭ din 1860.	140.25
Acții de-ale Băncei austro-ungară	915.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit	389.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	361.50
Napoleondorĭ	9.56
Mărcĭ imperiale germane	59.02½
London vista	102.65
Paris vista	47.70
Rente de coróne austr. 4%	101.40
Note italiene	44.57

PUBLICAȚIUNE,

Comunele bisericeștĭ greco-or. rĕs. din Satulung, Cernat, Turcheș și Bacĭfalu, cu încuviințarea prea On. Consistor Archidiecesan Nr. 7674 Epitr. **pun în vêndare** prin licitațiune publică **proprietatea lor Hotelul Sóre din Satulung Nr. 48.**

Licitațiunea se va ține la fața locului în 14 (26) Decemvre 1898, la órele 11 a. m. Prețul de strigare e fixat cu suma de 5400 fl. Onorații licitatorĭ vor trebui se depună 10% din prețul strigării ca vadiu.

Oferte închise se pot trimit la oficiul protopopesc gr. or. din Brașov, de unde se pot primi și informațiunĭ mai de aprópe.

Satulung, 19 Novembre, (1 Decembre) 1898.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetele parochiale interesate, prin

Ioan Petric,
protopresbiter.

2 3.436

Cursul pieței Brașov.

Din 7 Decemvre 1898.

Bancnota rom.	Cump.	9.48	Vênd.	9.50
Argint român.	Cump.	9.44	Vênd.	9.46
Napoleond'orĭ.	Cump.	9.51	Vênd.	9.54
Galbenĭ	Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble Rusescĭ	Cump.	127	Vênd.	128
Mărcĭ germane	Cump.	58 50	Vênd.	—.—
irer turcescĭ	Cump.	10.70	Vênd.	— —
Sci s.fonc. Albina 5%		101.—	Vênd	1 2 —

ANUNCIURI
(inserțiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrisei administratiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de poată se face scădĕmênt, carecresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans."

Provisiune mare

se dă agenților solidĭ și harnicĭ, carĭ doresc **a se ocupa cu vêndarea de losurĭ** permise după lege în rate lunare, pentru o cassă mare de bancă (societate pe acții).

Oferte a se adresa la

Bernhard Eckstein Budapest,

4—5.418 anonc. exped. Badgasse 4.

Fie-care los jócă la tóte 6 tragerile
fără a plăti ulterior.

6 Trageri. 6 Trageri.

LOSURI JURNALISTE

Câștigul principal în valóre de **100,000** Coróne.

5 à 20,000 Coróne.

Obiectele câștigate la cerere sĕ rescumpĕră cu scădere de 20% în banĭ gata.

Prețul unui los 1 Coróna.

Tragerea neamânat va fi în 4 ale lunei viitóre 1899.

Losurĭ recomandă Jacob Adler și Fratele,
casă de bancă în Brașov,

9

Lucrărĭ de legătorie de cărți.

Wilhelm Haydecker

legător de cărți, și lucrător de galanterii,
Brașov, Strada Porții Nr. 22.

Recomandă Onoratului public dela oraș și dela sate

Legătoria sa de cărți,

ce esistă de 14 anĭ cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou arangiată cu 9 mașinĭ diferite.

Se efectuesc tóte lucrările ce cad în sfera legatoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de scólă legată, pâna la cea mai fină **legătură de lux** în **piele, catifea, mătase, pluș, pânză** etc. esecutând cât se póte de bine și de esact.

Avênd lucrătorĭ de tóte specia escelent pregătiți, acésta legătoriă de cărți **póte se esecute iute și fórte ieftin** tot ce se póte cugeta mai bun în aceste lucrărĭ.

Lucrărĭ de galanterii, passepartout, cartonage etc. în tóte esecuț unile posibile.

Despărțĕmênt deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocólelor pentru autorităților și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acésta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat.

Tipăresce inscripțiunĭ pe pantlicĭ de cununĭ și la stégurĭ etc.

WILHELM HAYDECKER,
legător de cărți,
Strada porții Nr. 22.

10—0

Cele mai bune, mai solide și mai ieftine

Cele mai bune, mai solide și mai ieftine

Strada porții Nr. 22.

Avis!

Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face și reînoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonațĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa ămurit și sĕ arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans."

Preparatele de maltă pentru debilĭ și bolnavĭ ale lui Johann Hoff.

Beutură sânătósă de maltă a lui Johann Hoff.

Un mijloc de întărire la slăbiciune, la funcțiunea neregulată a organelor stomacului, peptului și fórte aprobat la recovalescenți.

Prețul unei sticle 75 cr., 5 sticle franco 3 fl. 75 cr.

Mai mult de 10 anĭ cumpĕr dela D-ta bere de maltă, cum și celelalte preparate de maltă. Singurul mijloc, care au însănătoșat pe consórta mea. Vĕ rog amĭ mai trimite.

Böger, Viena Hofmühlgasse,

Estract de maltă condensat a lui Johann Hoff.

Mijloc de vindecare pentru bólele plămânilor, catar la gâtleș, tuse învechită. De recomandat cu deosebire ca medicament pentru copii bolnavĭ de organele respirației. Este plăcut de luat.

Prețul unei sticle 1 fl., 5 sticle franco 5 fl.

Preparatele de maltă al D tale sunt adevĕrat medicamente bune și întăritóre. Vĕ rog amĭ trimite erăș 5 litre Estract de maltă condensat, un Klgr. Chocoladă de maltă, ½ duzină bombóne de maltă pentru pept.

G. Fischer maior, Oradea-mare.

Ciocolată de maltă pentru sĕnătate a lui Johann Hoff.

Probată ca mijloc vindecător la slăbiciunĭ, anemie, nervositate, insomnie, lipsă de apetit. Are gust bun, este fórte hrănitóre și are efect bun la copiiĭ slăbiți.

Prețul unui pachet 1 fl.

Ciocolata de maltă este fórte escelentă. Eu am ordonat acéstă ciocolată la durerĭ cronice de stomac, gălbinare, cu bun succes.

Dr. Nicolei medic în Triebel.

Bombóne de maltă pentru piept a lui Johann Hoff.

Mijloc vindecător pentru tuse, răgușală, flegmă, cu deosebire la catar bronchial. Aceste bombóne se pot lua după plăcere, fără a împedeca mistuirea.

In cutie à 10 cr., și pachete à 30 cr.

De minune m'am vindecat de tuse cu întrebuințarea bombónelor de maltă.

v. Zedlitz-Neukirch, Waldenburg.

Bombónele D-tale are efect escelent la suferințele de tuse și asthmă ale nevestei mele.

Busch, paroch, Weisclütz.

Deposite în Brașov: Farmacia, *Victor Roth, Fr. Stenner, E. Kugler, E. Jekelius, Jul. Hornung,* la prăvălia *Demeter Eremias* nepoții.

Depositul general pentru Ungaria: Apoteca Josif v. Török, Budapest, Király-utcza 12.

Prospecte cu prețurĭ curente gratis și franco.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj